

BAZIS. VEKTORNING BERILGAN BAZISGA NISBATAN KOORDINATALARI.

1-Ta'rif: Vektor fazoning ixtiyoriy $\vec{e}_1, \vec{e}_2, \dots, \vec{e}_n \in V$ vektorlar chiziqli erkli bo'lib bu vektor fazaning extimollik elementi $\vec{e}_1, \vec{e}_2, \dots, \vec{e}_n$ vektorlarning chiziqli kabinatsiyasi ko'rinishida ifodalansa, $\vec{e}_1, \vec{e}_2, \dots, \vec{e}_n$ vektorlarga V vektor fazoning bazisi deyiladi.

2-Ta'rif: Agar vektor fazo bazisining elementlari birlik vektor bo'lib ularning har extimollik ikkitasi ortogonal bo'lsa bunday bazisga ortogonal bazis deyiladi. Ya'ni $|\vec{e}_1|=1, |\vec{e}_2|=1, \dots, |\vec{e}_n|=1; \vec{e}_i \perp \vec{e}_j, i \neq j$ ixtiyoriy j lar uchun ($\forall j$ uchun). Bazisning elementlar soniga vektor fa'zoni o'lchovi deyiladi:

$$V_1, V_2, \dots, V_n$$

1-teorema: V_3 da har qanday to'rtta vektor chiziqli bog'liq deyiladi.

Vektorning berilgan bazisga nisbatan koordinatalari.

$\vec{e}_1, \vec{e}_2, \dots, \vec{e}_n \in V$ vektor fazodagi bazis bilan teorema ga asosan ixtiyoriy $\vec{a} \in V_3$ vektorni

$$\vec{a} = x\vec{e}_1 + y\vec{e}_2 + z\vec{e}_3 \quad (1)$$

ko'rinishida ta'svirlashimiz mumkin. $\vec{a}$ vektorni bunday ko'rinishda ta'svirlanishiga uning bazis boyicha yoyilmasi deyiladi.

2-teorema: V_3 vektor fazodagi ixtiyoriy vektor berilgan $\{\vec{e}_1, \vec{e}_2, \vec{e}_3\}$ bazis bo'yicha yagona yoyilmaga ega.

Δ Isbot. Teskarisini faraz qilamiz. $\vec{a}$ vektor $\{\vec{e}_1, \vec{e}_2, \vec{e}_3\}$ bazisda ikkita yoyilmaga ega bo'lsin. Keyin $\vec{a}_1 = x_1\vec{e}_1 + y_1\vec{e}_2 + z_1\vec{e}_3$ va $\vec{a}_2 = x_2\vec{e}_1 + y_2\vec{e}_2 + z_2\vec{e}_3$ $\vec{a}_1 = \vec{a}_2$;
 $x_1\vec{e}_1 + y_1\vec{e}_2 + z_1\vec{e}_3 = x_2\vec{e}_1 + y_2\vec{e}_2 + z_2\vec{e}_3$ $(x_1 - x_2)\vec{e}_1 + (y_1 - y_2)\vec{e}_2 + (z_1 - z_2)\vec{e}_3 = 0$
 $\vec{e}_1, \vec{e}_2, \vec{e}_3$ vektorlar chiziqli erkli bo'lgani uchun $x_1 - x_2 = 0$ $y_1 - y_2 = 0$
 $z_1 - z_2 = 0$ $x_1 = x_2; y_1 = y_2; z_1 = z_2$ yagona yoyilmaga ega. ▲

3-Ta'rif: (1) yoyilmadagi x, y, z sonlarga $\vec{a}$ vektorning $\vec{e}_1, \vec{e}_2, \vec{e}_3$ bazisdagi koordinatalari deyiladi va shunday ko'rinishda bo'ladi: $\vec{a}(x, y, z)$.